Rok XXXV. Olsztyn, na sobotę 28. maja 1921 r. Nr. 120.

Gazeta Olsztyńska

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkami „Gość Niedzielny“ i „Gospodarz“ wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Przedpłata wynosi kwartalnie 9 mk. miesięcznie 3 mk. Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 50 fenigów za miejsce rządka sześćłamowego. — Wiersz reklamowy 2,— mk. Przy dochodzeniu sądowem należytości wszelkie rabaty upadają.

Ojców mowy, ojców wiary — Brońmy zgodnie młody, stary.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Drukiem i nakładem: Joanny Pieniężnej. Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2. Tel. 531. Godziny przyjęć: od 12-tej do 1-szej w połud. Listy do redakcji należy adresować: „GAZETA OLSZTYŃSKA“ ALLENSTEIN, OSTPR. Rękopisy redakcja zwraca tylko na wyraźne żądanie.

Redaktor: Ludwik Łydko.

Telegramy.

Zawierucha.

Olsztyn, 26. 5. 21. (S.) Położenie naprężone. Niemiecka prasa nacjonalistyczna występuje bardzo ostro. Przynosi również wiadomość o „kriegerische Stimmung in Warschau“. Z Górnego Śląska mało wiadomości. Charakterystyczny jest telegram biura Wolffa, donoszący o polsko-francuskiej kampanji oszczerczej w sprawie okrucieństw popełnianych na powstańcach polskich na Górnym Śląsku. Telegram jednakże owych rzekomych kłamstw nie odpiera, tylko donosi, że „Selbstschutz“ zbiera materjały dotyczące okrucieństw polskich na Górnym Śląsku. Ciekawą jest również skwapliwie rozszerzana wiadomość prasy niemieckiej o ściąganiu wojsk przez bolszewików na granicy polskiej.

Pierwszy przestępca wojenny skazany.

Lipsk, 26 maja. Oskarżony za znęcanie się nad jeńcami wojennemi były podoficer Heynen skazany został na 10 miesięcy więzienia. Czas przesiedzony w śledztwie policzono mu.

„Ostmarkenculagi“.

Królewiec, 26 maja. (S). Urzędnicy Prus Wschodnich żądają »Ostmarkenculagi«, którą także nazywają »Ostpreussenculagą«, z powodu różnych niekorzyści wynikających z polityczno-geograficznych stosunków i zwiększonej pracy na kresach granicznych. Większe partje polityczne poprą żądania urzędników. »Culaga« wynosić ma 3000 marek rocznie.

Opinja francuska za obsadzeniem Ruhry.

Paryż. (EE.) Dzienniki tutejsze domagają się, aby wobec jawnego pogwałcenia neutralności przez Niemcy w sprawie Górnego Śląska i wysłania tam armji regularnej, rząd francuski jak najszybciej uchwalił zajęcie Zagłębia Ruhry.

Były doradca Wilhelma ministrem spraw zagranicznych.

»Rote Fahne« upatruje w powołaniu Rosena rozszerzenie koalicji na prawo i wypełnienie dawnych żądań Kappa w sprawie ministerstwa fachowego. Nominację powitała prasa lewicowa z radością. B. Z. am Mittag stwierdza, że powołanie Rosena zrobiło na prasę francuską ujemne wrażenie. B. Z. am Mittag zaznacza z tego powodu, że nominacja ministra spraw zewnętrznych jest sprawą Niemiec, a nie koalicji.

O nowy gabinet koalicyjny w Polsce.

Warszawa. (EE.) Wczoraj w południe w prezydjum Rady Ministrów odbyła się narada przewodniczących klubów sejmowych w sprawie przesilenia gabinetowego. Po wysłuchaniu oświadczenia przedstawicieli klubów zgłosił poseł Federowicz (Klub Pracy Konstytucyjnej) następujący wniosek:

Zebrani wzywają prezydenta Rady Ministrów, aby na postawie porozumienia stronictw podjął się utworzenia gabinetu koalicyjnego, względnie opartego na możliwie znacznej większości stronnictw.

Za wnioskiem oświadczyły się wszystkie stronnictwa z wyjątkiem NPP. Wyzwolenia i PPS, które zastrzegły sobie czas do namysłu.

Naczelnik Piłsudski na Pomorzu.

Warszawa. (EE). Na początku czerwca Naczelnik Państwa odwiedzi większe miasta Pomorza.

Energiczna postawa koalicji.

Havas donosi z Londynu, że rząd angielski przychyla się w sprawie Górnego Śląska do stanowiska Francji i że co do wysyłki wojsk niemieckich na Górny Śląsk obojętnym nie pozostanie. Prasa francuska stwierdza z zadowoleniem, że także zastępca Anglji przy Komisji koalicyjnej pułkownik Percival podziela zapatrywania swoich francuskich kolegów. Jedynie zachowanie się lorda d'Abernon w Berlinie nie budzi zaufania.

Anglja wysyła 4 bataljony na Górny Śląsk.

„Petit Journal“ donosi, że Dr. Mayer opuścił Quai d'Orsay z zakłopotaną i kwaśną miną. W ręku trzymał notę Brianda, której treść mniejwięcej taką była: „Wasze wojska na Górnym Śląsku wstrzymały ofenzywę. Spodziewam się, że ofenzywa podjętą nie będzie. W przeciwnym bowiem razie odpowiedzialność za skutki spada na Niemcy“.

W Londynie przyjął lord Curzon posła niemieckiego i wręczył mu notę podobną nocie Brianda.

Energiczna postawa koalicji dopięła zamierzonego celu. Rząd niemiecki wydał rozkaz zakazujący pod groźbą surowych kar tworzenia oddziałów ochotniczych. Granica niemiecka została zamkniętą.

W Paryżu wygłosił mowę Briand. Powiedział pomiędzy innemi:

„Francja nie pragnęła ani chwili wydać kraje niemieckie Polsce. Wszyscy uczeni są zgodni, że Górny Śląsk jest krajem zamieszkałym przez ludność polską. Sprawiedliwe rozwiązanie kwestji górnośląskiej nastąpić może podług zdrowego rozumu i bez żadnych uprzedzeń. (Brawo). Gdy się Polsce podług sprawiedliwości dało życie, trzeba jej także zapewnić egzystencję. Podług projektu angielskiego otrzymałaby Polska 194176 z 479000 oddanych głosów. A więc 60 procent tych Polaków zmuszonoby w ten sposób do pozostania poddanemi niemieckimi. Wojska koalicyjne 80000 powstańców polskich w szachu utrzymać nie mogły. Komisarz francuski na Górnym Śląsku uczynił wszystko co mógł. Wojska francuskie miały zabitych i rannych. Francja spełniła swój obowiązek. Zawezwała rząd polski aby współdziałał celem zaprowadzenia porządku i Polska zamknęła swoje granice. Ale także Niemcy się rozgorączkowali. Wszechniemcy słowa Lloyda George źle zrozumieli. Francja dla tego Niemcom dała do zrozumienia, że wkroczenie „Reichswehry“ będzie miało skutki poważne. Starano się jednakże za pomocą band osięgnąć cel, który z pomocą „reichswehry“ osięgnąć się nie dał. Protestowaliśmy u niemieckiego komisarza hrabiego Moltke'go. Dał on rozkaz do wstrzymania kroków zaczepnych. Dziś rano oświadczył rząd niemiecki, że granice zamyka, zaprowadza stan oblężenia, bandy rozbraja i członków band ściga. Od czasu jak Dr. Wirth stoi na czele gabinetu, okazał on otwartość i zajął stanowisko lojalne. (Bardzo dobrze!). Francja jest dosyć silną, aby okazać zaufanie.

Mowa Brianda była świetną i uczyniła olbrzymie wrażenie.

„Vorwärts“ donosi o transportach „Orgeschu na Górny Śląsk. Ochotnicy to są ludzie bez pracy, którym daje się rady, że jeżeli będą głodni to mają sobie wszystkiego co potrzeba poszukać u gospodarzy. „Vorwärts“ pisze ironicznie, że to pewnie najskuteczniejszy skutek do zaskarbienia sobie zaufania do Niemców. Dalej podkreśla »Vorwärts“, że utworzyła się banda, która zdolną jest do wywołania największego nieszczęścia i której działalność ani Górnemu Śląskowi ani narodowi niemieckiemu pożytku nie przyniesie.

Sprawa Górnego Śląska jest aktualną w świecie.

Możemy mieć jednakże nadzieje, że sprawę tę rozwiąże się sprawiedliwie. S.

Przegląd polityczny.

Polska.

Nota rządu w sprawie Górnego Śląska.

Poseł Zamoyski w Paryżu wręczył rządowi francuskiemu długą notę w formie memorjału omawiającego sprawę śląską, lecz nie mającego nic wspólnego z ostatniemi wypadkami. Memorjał staje wyłącznie w obronie wyników plebiscytu, zwłaszcza linji Korfantego oraz wyjaśnia całkowicie sytuację na Górnym Śląsku do chwili wybuchu powstania. Nota powyższa będzie skierowana również do konferencji ambasadorów.

Układy polsko-rumuńskie.

Według informacji „Przeglądu Wieczornego“ w środę przyjechała do Lwowa delegacja rządu rumuńskiego, która ma prowadzić imieniem rządu rumuńskiego układy z rządem polskim w sprawie zawarcia konwencji handlowej, tranzytowej i kolejowej. We Lwowie delegację powitały uroczyście i serdecznie władze polskie z delegatem generalnym dr. Gałeckim na czele.

Byłoby chyba zbytecznym wskazywać na ważność konwencji, które Polska i Rumunja wzajemnie z sobą zawrą. Przyczynią się one do wzmocnienia tych ścisłych i serdecznych węzłów, łączących oba państwa. Rumunja i Polska, przyjaciółki nietylko z interesu, ale i z wzajemnych sympatji dzięki owym konwencjom wzmocnią swoje życie gospodarcze i szybkim krokiem podążą naprzód ku wszechstronnemu rozwojowi.

Warszawa, stolica Polski, powitała również przedstawicieli Rumunji z serdeczną radością.

O handel polsko-rosyjski.

Centralny komitet rosyjskich kooperatyw otwiera w Mińsku filję, której zadaniem będzie regulowanie wywozu z Polski do Rosji. Pod kierownictwem urzędników filji będzie się odbywało przeładowywanie towarów na pogranicznej stacji Niegorełoje. Krąży pogłoska, że bolszewicy zamierzają ułożyć normalny tor kolejowy od Niegorełoje do Mińska.

Nowy poseł japoński w Warszawie.

W środę ub. w południe ze zwykłym ceremonjałem, odbyła się uroczystość wręczenia listów uwierzytelniających przez pierwszego posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego japońskiego p. Toshitsuna Kawakami.

Jeńcy polscy na Ukrainie.

Lwów. Donoszą, że w końcu kwietnia wysłano z Kijowa pierwszy transport jeńców do Polski.

Orient donosi z Kijowa, że repatrjacja jeńców polskich z Ukrainy odbywa się prawidłowo. Tygodniowo wyjeżdża 3500 osób.

Górny Śląsk.

Sytuacja na Górnym Śląsku.

Wiadomości, jakie nadchodzą z Górnego Śląska, dowodzą o nadzwyczajnie serdecznych stosunkach ludności polskiej do powstańców, którzy jednają sobie wszędzie serca swoje taktownem zachowaniem

się. Przyczyniają się do tego również sprawiedliwe i rozumne rozporządzenia władz powstańczych, biorących ludność w opiekę i troskliwie baczących, by nie stała się jej jakakolwiek krzywda. O ile agitacja komunistyczna znajduje bardzo podatny grunt u ludności niemieckiej, o tyle polska ludność na wszelkie próby zaszczepienia komunizmu reaguje odpornie, a nawet wrogo. Południowe powiaty odczuwają wielki brak pism polskich, któreby wpłynęły dodatnio na podniesienie ducha narodowego.

Niemiecka akcja zbrojna.

Opole. Wzdłuż Odry, pomiędzy Krapicami a Koźlem, Niemcy koncentrują swoje siły i szykują się do generalnego ataku. Oddziały niemieckie zaopatrzone są w broń, amunicję i nawet armaty i pociągi pancerne. Oddziałami niemieckimi dowodzą znani niemieccy wojskowi, generałowie Huelsen i Hoefer. W odcinku północnym, w okolicy Kluczborka, dowodzi generał Arnim. Ataki Niemców wywołują wśród powstańców, którzy pragnęli powrócić do normalnego życia i do pracy, niesłychane wzburzenie. Wskutek ataków niemieckich położenie jest bardzo poważne. Powstanie może teraz przybrać tak olbrzymie rozmiary, iż stłumienie go będzie bardzo utrudnione.

Orient pisze, że w pow. Kluczborskim niemcy organizują armję z 15000 ludzi, pod dowództwem generała Arnima, opatrzoną w potrzeby techniczne, artylerję i pociągi pancerne. Wobec wycofania się wojsk koalicyjnych z powiatów Kluczborskiego i Opolskiego, granica zostaje bez żadnej osłony, Niemcy tedy przysyłają pociągi pancerne, którymi atakują powstańców.

Donoszą, że jednym z najsilniejszych punktów zbrojnego ruchu niemieckiego na Górnym Śląsku jest Racibórz, dokąd przesuwane są ustawicznie z poza linji demarkacyjnej niemieckie transporty wojskowe, celem organizowania silnej obrony miasta. Załoga Raciborza wynosić ma około 9000 ludzi. Równocześnie w całym powiecie Raciborskim prześladuje się wszystkich Polaków, a niektórych w dalszym ciągu wywozi się poza linję demarkacyjną.

Nowy pomysł rozdziału.

Z Górnego Śląska donoszą, jakoby na mocy postanowienia Komisji Międzysojuszniczej, Polska miała otrzymać mandat obsadzenia powiatu rybnickiego, pszczyńskiego, i wschodniej części powiatu katowickiego. Pozostałą część Górnego Śląska, t. j. teren przemysłowy, aż po linję Korfantego, wraz z węzłem kolejowym w Kluczborku, mają okupować wojska francuskie, przy pomocy jednak polskiej administracji cywilnej.

Korfanty przeciw neutralności Śląska.

Bytom. Z powodu ogłoszonej w pismach wiadomości, iż Korfanty zgodził się na nowy plan Anglików co do neutralności Górnego Śląska, poseł Korfanty upoważnił bytomską »Oberschlesische Grenzzeitung« do oświadczenia w jego imieniu, iż wiadomość ta jest zupełnie nieprawdziwa. Pozatem oświadczył Korfanty, iż na zapytanie skierowane dnia 20 bm. przez Związek Górnoślązaków, czy byłby gotów wejść z tym Związkiem w pertraktacje, odpowiedział agentom tego związku, iż wszelkie dyskusje w tej sprawie uważa za bezprzedmiotowe, gdyż wolą ludności górnośląskiej po prawym brzegu Odry jest przyłączenie się do Polski.

Stanowisko Włoch.

Warszawa. W Turynie Sforza konferował z Giolittim w sprawie Śląska. W kołach politycznych przypuszczają, że Sforza przychyla się w sprawie Śląska do francuskiego punktu widzenia.

Delegacja Górnośląska w Paryżu.

Warszawa. Donoszą z Paryża, że dnia 19 maja delegacja górnośląska w Paryżu wręczyła konferencji ambasadorów memorjał w sprawie G. Śląska. Pisma warszawskie podają, że dotychczasowe straty powstańców na G. Śląsku wynoszą 400 zabitych i kilka tysięcy rannych.

Gdańsk.

Wolny handel w Gdańsku.

Z dniem 1-go czerwca przywrócony będzie na obszarze w. m. Gdańska wolny handel mlekiem, masłem i serem, jednak przy utrzymaniu zakazu wywozu tych produktów zagranicę.

Niemcy o sprawie obrony Gdańska.

Berlin. «Koelnische Zeitung» ogłasza memorjał jen. Hakinga, wystosowany do Ligi Narodów o położeniu politycznem i wojskowem Gdańska w którym wysoki komisarz wyraża opinję, że Polska w tym celu żąda mandatu wojskowego, aby zniszczyć charakter narodowy miasta i faktycznie wcielić je do Polski. Jeśli decyzja zapadnie na korzyć Polski będzie Gdańsk tylko utrwalony w swoich uczuciach narodowych i czynić będzie Polsce przy objęciu portu wszelkiego rodzaju trudności. Aby się utrzymać wobec czysto niemieckiej ludności 350 tysięcznej miałaby Polska utrzymywać dość znaczną siłę zbrojną w Gdańsku. Gdyby Gdańsk oddano Polsce nie długo po klęsce Niemiec, rzecz miałaby się inaczej. Obecnie Niemcy ocknęły się już z katastrofy moralnej a Gdańsk jest takiem samem niemieckiem miastem jakiem był zawsze. Gdańszczanie są znakomitymi administratorami i pracują więcej niż Polacy. Już z tego jasno wynika, że port gdański jest jedyną pozycją czynną miasta, który będzie dla Polski bardziej pożyteczny, gdy znajdzie się pod zarządem Gdańska.

«Koelnische Zeitung» wnioskuje, że energja, z jaką zastępca Anglji przeciwstawia się żądaniom polskim, jest spowodowana znaczeniem, jakie Anglja przywiązuje do portu gdańskiego.

Niemcy.

Rozbrojenie Niemiec.

Berlin. Rząd niemiecki otrzymał notę międzysojuszniczej komisji kontrolnej w sprawie rozbrojenia Niemiec, Nota ustanawia termin rozbrojenia, które ma być przeprowadzone do 10. a najdalej do 30 czerwca. Nota żąda zniesienia formacji lotniczych oraz zredukowania policji.

Bawarja przeciw rozbrojeniu.

Większa część prasy zajmuje się rozbrojeniem bawarskiej straży obywatelskiej. »Freiheit« zajmuje się okólnikiem rządu Rzeszy do poszczególnych państw na podstawie paragrafu 177 traktatu pokojowego i pyta się, które organizacje są podług zapatrywania rządu Rzeszy objęte rozporządzeniem rozbrojenia. Do poszczególnych państw związkowych zwrócono się z prośbą, aby przysłały do 10 czerwca spis do ministerstwa spraw wewnętrznych z wyliczeniem tych organizacyj. Ten okólnik spowoduje Bawarję na nowo, aby w międzyczasie się układała z Francją celem zatrzymania swej straży obywatelskiej.

Monachjum. Prasa bawarska nawołuje Niemców do tworzenia formacji ochotniczych do walk przeciw Polakom na Górnym Śląsku. Pewna ilość Reichswehry bawarskiej jak donoszą pisma wyjechała na Śląsk.

Litwa.

O porozumienie polsko-litewskie.

Bruksela. Delegacja polska i litewska postawiły tezy, nie dające się pogodzić, wobec czego Hymans wypracował projekt porozumienia polsko-litewskiego w duchu pojednawczym.

Jeńcy polscy na Litwie.

Kłajpeda. Dochodzą tu wieści z Litwy Kowieńskiej o nieludzkiem traktowaniu znajdujących się tam w niewoli jeńców polskich. Władze litewskie zmuszają ich wszelkiemi sposobami do wstępowania do armji litewskiej. Odżywianie jeńców jest fatalne: otrzymują bochenek chleba na tydzień, a raz w tygodniu 3 kawałki zepsutego mięsa. Ubrania ich są podarte w strzępy, obuwie zabrali im Litwini.

Jeńcy wyczekują pomocy ze strony miarodajnych czynników polskich.

Rosja.

Ameryka wobec sowjetów.

Berlin. Havas donosi z Waszyngtonu, że rząd amerykański odpowiedział sowietom półurzędowo, lecz bardzo wyraźnie, że nie zawrze z Rosją żadnych układów tak długo, dopóki obywatele amerykańscy znajdują się w więzieniach bolszewickich.

Rostow wolnym portem.

Ryga. »Nowyj Put« donosi, że port rostowski został ogłoszony wolnym portem dla statków tych państw, którzy utrzymują stosunki handlowe z Rosją Sowjecką.

Bolszewicy a Besarabja.

Z Kiszyniowa donoszą, że bolszewicy rozrzucają po całej Besarabji odezwy w językach rosyjskim i ukraińskim, wzywając chłopów do powstania, przyczem uderzają czułą strunę narodowości besarabskiej. W ostatnich dniach aresztowały władze rumuńskie wielu komunistów rosyjskich, którym udowodniono, że działali z polecenia Rakowskiego.

Sensacyjny proces.

Ryga, Orient z Moskwy donosi, że rozpoczął się tam sensacyjny proces byłego przedstawiciela Rosji Sowjeckiej w Rewlu, Guczkowskiego, o roztrwonienie jednej trzeciej sumy złota z zapasu skarbu Rosji Sowjeckiej.

Na czerwiec

zapisywać można za 3 marki na wszystkich pocztach w całych Prusach Wschodnich nasze pismo. Prosimy o agitację za naszem pismem. Każdy z czytelników zjednać nam powinien przynajmniej jednego czytelnika. Popierajmy nasze pisma polskie związkowe, które jedynie bronią interesów ludu polskiego na Warmii, Powiślu i Mazurach.

KRONIKA.

Olsztyn, 27. maja 1921

Kalendarz na sobotę: Wilhelma.

Wschód słońca o g. 3,50; zachód o g. 8,05.

Z Prus Wschodnich.

— **Z poczty.** Na urzędy pocztowe publiczność nadaje bardzo wielką ilość listów zagranicznych, niedostatecznie frankowanych. Nie musi więc być dokładnie znaną nowa taryfa pocztowa. Przypomina się dlatego, że listy do wolnego miasta Gdańska, do zachodniej Polski (czyli Pomorza i Poznańskiego), do Kłajpedy, Luksemburgji, Austrji i Węgier powinny być frankowane według wewnętrznej taryfy pocztowej. Do wszystkich innych krajów list do 20 gr. kosztuje 1,20 mk. za każde dalsze 20 gr. 60 fen. więcej, pocztówka 80 fen.

— **Szczepienie świń przeciwko czerwonce.** Z nastaniem ciepłych dni mnożą się wypadki czerwonki (Rotlauf) u świń. Jest więc rzeczą konieczną świnie przeciwko tej chorobie szczepić. Strata, powstająca ze zdechnięcia świni przynosi szkodę nietylko odnośnemu właścicielowi lecz i ogółowi, gdyż utrudnia aprowizację kraju.

— **Połów raków zakazany.** Zakazanym został połów samiczek rakowych, niosących jajka lub mających młode w rzekach, jeziorach i stawach. Sprzedaż samiczek zakazaną będzie na przeciąg 5 lat.

— **Opłata za zmielenie zboża przeznaczonego do własnego zapotrzebowania** została dla rejencji olsztyńskiej z ważnością od 15. maja zmienioną jak następuje: za mąkę przesianą 8 mk., za śrut do pieczenia 5 mk., za śrut do spasania 1 mk.

— **Przyszłe ukształtowanie gospodarki mlecznej.** Na zebraniu wschodniopruskich związków i towarzystw związanych z rolnictwem w dniu 21. maja powzięto następującą uchwałę: 1. Na miesiąc czerwiec zaleca się pobierać za litr niezbieranego mleka 1,40 mk. do 1,60 mk. zależnie od okolic prowincji i dawniejszego zwyczaju z miejsca dojenia, stacji kolejowej lub mleczarni. Przy obliczeniu ceny dla spożywcy przyjąć by można dodatek 20—40 proc. jako normalny. 2. Spory zaleca się załatwiać nie przed sądem państwowym lecz przed sądem ustanowionym przez związki obecne na zebraniu. 3. Pod liczbą 1. ustanowione ceny ważne będą tylko wtenczas, jeżeli wszelka przymusowa gospodarka mlekiem ustanie. O ile gminy zachowają sobie racjonowanie mleka, należy takim gminom obliczyć pełną cenę, która wynika z ceny za masło.

Z Warmji.

* **Z powiatu olsztyńskiego.** W najbliższym czasie oczekuje Powiatowy Wydział komunalny pewną ograniczoną ilość węgli, którą rozdzieli się tylko dla uskutecznienia młócki. Węgle wydzieli się tylko pod tym warunkiem, iż za każdy centnar węgla odstawi się odnośną ilość wymłóconego zboża. Wniosek o przydzielenie węgli należy skierować do Powiatowego Urzędu węglowego (Kreiskohlenstelle).

— O uprawę tytoniu. Kto na własny rachunek zasadził tytoń musi zameldować obszar uprawiony tytoniem do 15. czerwca na urzędzie celnym. Od obowiązku odstawienia tytoniu zwolniony jest ten, kto nie ma ponad 40 mtr. kwadratowych tytoniem obsadzonych. Tytoń musi również służyć do własnego użytku.

— Czyszczenie ulic wiejskich. Zauważono iż drogi publiczne na przestrzeniach przechodzących przez wioski nie bywają przez gminy czyszczone. Istnieje bowiem mylne mniemanie, jakoby powiat do tego był zobowiązany z racji obowiązku budowania dróg. Tak jednak nie jest. Powiat jest tylko o tyle do czyszczenia dróg obowiązany, o ile tego wymaga utrzymanie ich w stanie użyteczności. Do zwykłego czyszczenia ulic według przepisów policyjnych obowiązana jest gmina lub przy drodze położona posiadłość,

Z Powiśla

* **Trzciano.** W niedzielę dnia 22 maja b. r. odbyło się w Trzcianie zebranie Tow. Ludowego przy obecności około 80 członków. Zebranie zagaił p. Lewicki, poczem redaktor „Gazety Polskiej" p. Ludwik Łydko wygłosił dłuższy referat. Na początku skreślił mówca w żywych słowach dzieje i znaczenie konstytucji 3 go maja, której uroczystość obchodzono z początkiem miesiąca.

Konstytucja ta, która miała być fundamentem narodu polskiego, zapewniła wszystkim jego stanom, najwięcej robotnikom i włościanom szerokie równouprawnienie. Prawa, które w Polsce — głosił referent — uchwalone i ogłoszone były bez rozlewu krwi, we Francji dane były ludowi po krwawej rewolucji, w Niemczem zaś dopiero po rewolucji w roku 1848 a ostatnio po przewrocie w r. 1918. Nic dziwnego, że Polaków na emigracji po ostatniem rozbiorze witano wszędzie jako przedstawicieli wolności. Ów pamiętny dzień konstytucji 3 maja, dał narodowi polskiemu tak mocną wiarę w przyszłość, iż przetrwał on wszystkie burze dziejowe i dziś po 130 latach doczekał się niepodległości i nowej konstytucji.

Mówca nawiązał swój wykład do naszych obecnych stosunków i praw zagwarantowanych nam przez konstytucję niemiecką. W uzupełnieniu wykła-

du redaktora Łydko zabrał głos p. Bartsch i wskazał na sukcesy jakie odniosł na Powiślu i Warmji lud polski zorganizowany pod sztandarem Związku Polaków. Wykłady obu mówców przyjęto gorącem uznaniem i oklaskami. Do Związku Polaków wpisali się nowi członkowie a wszyscy uregulowali swe wkładki. Odśpiewaniem „Boże coś Polskę“ zakończono zebranie.

Z Mazur.

* **Ostród.** W południowych godzinach liczni tutejsi mieszkańcy byli świadkami pościgu za bandytami. Dwuch nieznanych mężczyzn dostało się mieszkania mechanika Grünberga w ul. Szkolnej i mimo, iż żona pracowała w kuchni, zaczęli wypróżniać pokoje. Na krzyk p. Grünberg poczęli uciekać, lecz zostali przez policję i osoby prywatne dognani i na odwach odprowadzeni. Jeden z aresztowanych, korzystając z okazji wyskoczył oknem na ulicę i począł uciekać w kierunku Nowego Rynku i ul. Fryderykowskiej. Po długiej, dzikiej gonitwie został przychwyconym. Opryszki pochodzą z Berlina i nie pracując tutaj utrzymywali się z kradzieży.

Z Polski.

* **Gdańsk.** W tych dniach przybyła do Gdańska wycieczka posłów sejmowych Zjednoczenia Ludowego, odprowadzających ks. posła Blizińskiego, udającego się do Ameryki. Celem podróży ks. Blizińskiego jest poinformowanie się na miejscu o systemie amerykańskim urządzenia „sierocińców“ i uzgodnienia akcji pomocy dla sierot polsko - amerykańskiego komitetu. Posłowie, przyjęci przez Polsko - Amerykańskie Tow. Żeglugi Morskiej zwiedzili parowce tego towarzystwa »Warszawe« i »Gdańsk«, gdzie urządzono na ich cześć gościnne przyjęcie. Po przyjęciu udali się posłowie statkiem do Gdyni, gdzie zwiedzili urządzenia, związane z budową portu.

* **Gdańsk.** Angielski statek »Watsnes« pod dowództwem kapitana Smitha płynął z Nowego Jorku do Gdańska. W drodze zaskoczyła go wielka burza. Pewien chłopiec okrętowy stał podczas burzy na pokładzie. Wysoki bałwan rzucił się na okręt i porwał ze sobą chłopca. Okręt natychmiast zatrzymano i starano się wyszukać i uratować nieszczęśliwego. W Gdańsku złożono odpowiednie zeznanie.

* **Wiesenthal**, pow. Gdańskie Wyżyny. W czwartek wieczorem srożył się w wiosce tej ogromny pożar, który zniszczył cały szereg zabudowań gospodarczych i domów mieszkalnych. Spaliła się też spora liczba świń, owiec i drobiu.

* **Kościerzyna.** W czwartek poświęcił ks. proboszcz nowe ubikacje Tow. Czytelni Polskiej, mieszczace się przy ulicy Piłsudskiego w domu p. Kopeckiego.

* **Toruń.** Od kilku dni kursują na Wiśle statki pasażerskie między Toruniem, Płockiem i Warszawą.

* **Bydgoszcz.** W piątek bawił w mieście tem generał Niessel, szef francuskiej misji wojskowej w Polsce. Na jego cześć odbyła się defilada wojska tamtejszej załogi. Generał Niessel udekorował krzyżem legji honorowej dowódcę 15 dywizji, gen. Junga, i majora Kosowskiego.

* **Ostrów.** W zeszłym tygodniu odbyła się tu manifestacja śląska przy udziale stronnictw politycznych i związków zawodowych. Pochód z orkiestrą kolejową na czele przeszedł głównemi ulicami miasta i stanął na rynku, gdzie przemówił z zapałem sędzia p. W. Jankowski i jeden z ochotników powstańczych. Po uchwaleniu rezolucji zakończono wiec »Rotą«.

* **Mogilno.** W sobotę zakradli się złodzieje do tutejszego Banku Ludowego, lecz zostali spłoszeni i nic nie zdołali sobie przywłaszczyć.

* **Odolanów.** W zeszłym tygodniu szalała tu burza połączona z grzmotem i błyskawicami. W Raczycach uderzył grom w stodołę gospodarza Kasperczyka i spalił ją wraz z oborą. Również w Bonikowie spaliła się od gromu stodoła z oborą gospodarza Michała Steckla.

* **Łódź.** Po dłuższym zastoju, trwającym już szereg miesięcy, w przemyśle łódzkim nastąpiło w ostatnich dniach pewne polepszenie wskutek znaczniejszego popytu na towary manufakturne. Zaczynają też przyjeżdżać kupcy z prowincji, którzy byli w ostatnich czasach tam rzadkimi gośćmi.

Ze świata.

Polacy amerykańscy do Brianda.

Briand otrzymał depeszę z Chicago, od związku prasy polskiej, reprezentującej 11 pism codziennych i 35 tygodników. Depesza wyraża uznanie za jego stanowisko w sprawie Górnego Śląska, poszanowanie prawa i poczucie słuszności w zagadnieniu górnośląskiem.

Związek państw bałtyckich.

Podróż ministra Puriczkisa do Rewla jest uwieńczona pomyślnym skutkiem. Estonja miała zasadniczo wyrazić zgodę na przystąpienie do Związku państw bałtyckich, składającego się z Litwy, Łotwy i Estonji. Jako pierwsze państwo, które w przyszłości ma być przyjęte do Związku, wymieniają Finlandję. Oprócz konwencyi politycznej i ekonomicznej, które mają być podpisane w najbliższym czasie, trzy te państwa mają zawrzeć kowencję militarną. Dnia 3 czerwca odbędzie się w Rydze zjazd ministrów zagranicznych Litwy, Łotwy i Estonji.

Uchodźcy rosyjscy w Pradze.

Do Pragi czeskiej przybyła znaczna liczba uchodźców rosyjskich z za Dniestru, którzy uszli przed prześladowaniami bolszewickiemi. Uchodźców rozmieszczono w hotelach, gdzie oczekują kwarantanny.

Wypadki na bliskim wschodzie.

Prasa rosyjska donosi, że Grecy ponieśli nową klęskę i cofnęli się w kierunku Smyrny. Kemaliści mieli również zatopić pancernik Ameros w zatoce Ismidt.

Nowa polityka Chin.

Sun Yat Sen został okrzyknięty prezydentem Chin dnia 3 maja. Miał przemowę do pozdrawiających go tłumów, w której oświadczył m. i., że polityka Chin pod jego kierunkiem więcej niż dotąd będzie się liczyła z Ameryką.

Stosunki chińsko-japońskie.

»New Vork World« donosi, że rząd japoński postanowił oddać natychmiast bez zastrzeżeń Chinom prowincję Szantung. Rząd japoński uczynił to dlatego, że Chiny teraz zaczęły prowadzić przyjazną politykę w stosunku do Japonji.

Ruch towarzystw.

Tychnowy. W niedzielę dnia 29. 5. odbędzie się w Tychnowach o godzinie 7-mej wieczorem zabawa urządzona staraniem ochronki kwidzyńskiej. Program urozmaicony. O najliczniejszy udział proszą dzieci ochronki kwidzyńskiej. Czysty zysk przeznaczony na ochronkę w Kwidzynie.

Mikołajki, pow. Sztumski. Na przyszły miesiąc dnia 26 czerwca urządzają nasze towarzystwa polskie w Mikołajkach zabawę letnią połączoną z wycieczką do bliskiego lasu pani Klatt. Na tę zabawę zapraszamy wszystkie sąsiednie polskie towarzystwa nasze i to jak najserdeczniej. Lasek pani Klatt, którego nam łaskawie i w tym roku użyczyła, pomieści wszystkich, choć przybędzie jak najwięcej. Tak samo 2 obszerne salki panów Friderici i Laskowskiego pomieszczą wieczorem znaczną liczbę par do tańca. Zaproszenie ogłaszamy tak wcześnie, aby zarządy towarzystw sąsiedzkich na posiedzeniach mogły się z członkami w tej sprawie porozumieć. Komitet.

Podstolin. Zebranie Tow. Ludowego odbędzie się w niedzielę dnia 29 bm. po nieszporach w lokalu p. Sztromidła. O liczny udział prosi. Zarząd.

Kalwa. W niedzielę, dnia 29 bm. odbędzie się zebranie Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Kalwie zaraz po nabożeństwie. Przemowę wygłosi sekr. jen. Zjednoczenia.

Tropy. W niedzielę, 29. bm. odbędzie się zebranie Zjedn. Zaw. Polskiego o godzinie 3-ciej po poł. Przemowi sekretarz jen. Zjednoczenia.

Starytarg. Zebranie Tow. Ludowego odbędzie się dnia 29 bm. o godz. 4 tej po poł. na sali p. Kikuta. O liczny udział uprasza Zarząd.

Patronat Związku Robotnikow

MA PRACĘ:

1. dla 1 pastucha starszego.
2. dla chłozca do 16 lat, jako pasterza lub starszego samotnego człowieka.
3. dla 10 dziewczyn do roboty.
4. dla 1 robotnika rolnego na deputat.
5. dla rodziny z 2 lub więcej szarwarkami.
6. dla starszego pasterza i 1 dziewczyny do 17 lat.
7. dla 8—10 dziewcząt na akoroową pracę zaraz.
8. dla 6 dziewcząt do akordowej pracy.
9. dla 1 chłopca do 16 lat.
10. dla 10 dziewcząt i 5—6 mężczyzn do pracy rolnej.

Patronat Związku Robotnikow

POSZUKUJE PRACY:

1. dla urzędnika gospodarczego 28 lat, kawalera, zaraz.
2. dla urzędnika gospod., żonatego, rannego w rękę, pisze na maszynie, przechodzi kurs gospodarczy, od lipca.
3. dla kowala z 2 szarwarkami, zaraz.
4. dla kowala z 1 uczniem i 1 szarwarkiem, zaraz.
5. dla kuczera starszego bez szarwaku.
6. dla akordnika z 4 dziewczynami.
7. dlk kuczera, lub włodarza, zgodzi się jako robotnik.
8. dla kuczera z 2 dziewczynami.
9. dla maszynisty lub kowala, pracował kilka lat w fabrykach.
10. dla robotnika, 1 szarwark (zna się na robotach wodnych.)
11. dla ceglarza żonatego.
12. dla starszego robotnika.
13. dla 1 akordnika.
14. dla jednego robotnika znającego młynarkę, zaraz.
15. dla 1 robotnika żonatego z 4 dziećmi ponad lat 14.
16. dla 1 maszynisty lub ślusarza.
17. dla 1 robotnika z 3 szarwarkami od 1. października.

T. Odrowski, Patron,
Marienwerder Herrenstr. 14, tel. 382.

Od redakcji.

Panu B. Autor artykułu „Ruch towarzystw na Powiślu Pruskiem“ w „Dzienniku Gdańskim“ to nie nasz S.

Biura Związkowe.

Sekretarjat obwodowy na Warmję urzęduje w Olsztynie przy ul. Dworcowej nr. 87 (Hotel International) od godz. 8 rana do 3 popoł; w niedzielę i święta od godziny 1—2 w południe.

Sekretarjat obwodowy na Powiśle urzęduje w Sztumie, Am Kreishaus 67. Godziny biurowe od 9—12 i od 3—6; w niedzielę i święta od 1—2 w południe.

Związek Polaków utrzymuje w Kwidzynie „Agencję prasową“, która ma zadanie przyjmować zażalenia, podania, zamówienia gazety itd. od ludności polskiej Kwidzyna i okolicy. Biuro „Agencji“ znajduje się w Resursie w Kwidzynie, Herrenstr. 14. Godziny biurowe: 9—12, 3—5. W niedzielę i święta: 12—1 w południe.

Rodacy i Rodaczki! W każdej potrzebie winniście się zgłaszać do naszych biur związkowych, w których napewno znajdziecie radę i pomoc. W biurach naszych stale znajduje się pewien zapas najnowszych numerów „Gazety“. Kto zatem przez niedopatrzenie poczty nie odbierze gazety, może zażądać odnośnego numeru w naszych biurach a zarazem w biurze może podać reklamację do poczty.

Sekretarz Jeneralny Związku Polaków.

W niedzielę, d. 29 maja o godz. 9-tej (wieczorem) odbędzię się

zabawa z tańcami

w Resursie w Kwidzynie

na którą zaprasza

Gospodarz.

Walne Zebranie

Banku Ludowego

w Kwidzynie

odbędzie się **w piątek, d. 3 czerwca o godz. 4-tej popoł.** w lokalu bankowym w Resursie, Herrenstr. 14.

Przybycie wszystkich członków bezwzględnie konieczne.

Zarząd.

Bilans

z dnia 31. grudnia 1920 r.

Aktywa		Pasywa	
80 289,95	Gotówka	Udziały . . .	5 260,—
1 517 403,90	Weksle	Fundusz rezerwowy .	1 889,20
10 255,05	Banki	Depozyta . .	1 589 424,05
		Czysty zysk na rok 1920	11 375,65
1 607 948,90			1 607 948,90

Ruch członków w r. 1920:

Na rok 1920 przeszło . . . 44 członków

W przeciągu roku przystąpiło 29 członków

razem 73 członków

Z końcem roku wystąpiło przez wypowiedzenie 2

umarło . . . . . 2 4 członków

Na rok 1921 przechodzi 69 członków

Bank Ludowy

E. G. m. u. H.

Kwidzyn.

Zarząd.

Maszyna do sieczenia, Wiązarka

(Garbenbinder), nowa, Massey-Harris, na sprzedaż.

Fiutak, Gietrzwałd.

Tanio do sprzedania.

Do sprzedania są następujące przedmioty garderoby mężkiej:

zimowe paleto z futrzanym kołnierzem, ubranie sportowe razem z owijaczami (Wickelgamaschen) i buty czarne.

Wszystko w używanym stanie.

Dowiedzieć się można w ekspedycji »Gazety Olsztyńskiej«.

Baczność! Proszę czytać i zkorzystać z tej taniej oferty. Baczność!

Muśliny i woale białe i kolorowe na suknie w modn. deseniach po 27, 24, 19.50, 18, 15, 12 mk. za metr.

Materjały wełniane i półwełniane na suknie i kostjumy w dużym wyborze po 58.–, 45.–, 36.–, 27.–, 21.–, 18.– mk. za metr.

Jedwabie na suknie i bluzki gładkie i w deseń, tylko dobre wyroby po 98.–, 75.–, 60.–, 45.–, 39.– mk. za metr.

Płótna białe i niebielone na koszule po 18.–, 15.–, 13.50, 12.–, 9.75, 8.75, 7.50 mk. za metr.

Płótna na pościele w kratki 130 cm szerokie po 24.– mk., 80 cm szerokie po 12.75 mk.

Inlety (drylichy) czerwone i w paski 130 cm szerokie po 36.– mk., 80 cm szerokie po 15.75 mk.

Materjały na ubrania i paletoty tylko dobre fabrykaty czarne i kolorowe po 120.–, 90.–, 75.–, 60.–, 45.–, 36.– mk. za metr.

Maszyny do szycia fabryki „Kayser“ po znacznie zniżonych cenach.

Fartuchy damskie z szelkami . . . 19.50 mk.
„ „ bez szelków . . . 15.50 „
„ „ wiedeńskie . . . 21.00 „

Koszule damskie białe . . . . 27.50 mk.
Kaftaniki „ „ . . . . 26.00 „
Spódnice „ „ . . . . 36.00 „

Płaszcze latowe damskie . . już po 125.— mk.
Kostjumy „ „ . . „ „ 125.— „
Bluzki białe i kolorowe . . „ „ 24.— „

Ubrania męskie z dobrych materji . 295.— mk.
Paletoty „ „ „ . 175.— „
Ubrania czarne do Kom. św. . . . 275.— „
Spodnie sukienne . . . . już po 58.— „
Kamizelki „ . . . . „ „ 36.— „

Kapelusze słomiane męskie . . . . 15.— mk.
„ „ dla dzieci . . . 12.— „

Bawełna do tkania

	Nr. 12	Nr. 16,	kręcona Nr. 12	Nr. 16
niebielona pojed. a funt angielski	26.–	28.–	30.–	32.–
biała „	34.–	36.–	38.–	40.–

czerwona i modra także na składzie.

Kołdry białe i kolorowe . . już po 58.— mk
Obrusy „ „ . . „ „ 48.— „

Kto tanio i rzetelnie chce zdobyć towar, ten kupuje tylko w firmie

W. Mulczyński, Wartembork, Rynek 94

Telefon 41. **(Właściciele Kowalski & Szulc.)** W niedzielę jest skład zamknięty.

Kropidła

małe i duże do nabycia w

Księgarni J. Pieniężnej.

ul. Dolno Kościelna 12. Telefon 533.

Najlepszy olej siemienny

ltr. 14 mk.

i czysty smalec wieprzowy

funt 11 mk., poleca

Artur Jatzkowski, Olsztyn

Rynek remontowy.

BANK LUDOWY

w Olsztynie ul. Cesarska 16 I

płaci od depozytów 2, 3 i 4 procent

stosownie do czasu wypowiedzenia.

Udziela pożyczek pod dogodnymi warunkami.

Bank otwarty codziennie od godz. 11 do 1.

Dziewczynę do kuchni

poszukuje od 1 czerwca

Hotel International, Olsztyn

ul. Dworcowa (Bahnhofstrasse).

Do polskiego dworu potrzebna dobrze polecona

gospodyni

doświadczona w gotowaniu, prasowaniu i chowie drobiu. Zgłoszenia z podaniem pretensyi i kopię świadectw przyjm. »Gazeta Olsztyńska« pod Nr. 500.

OBRAZY

w ramkach i bez

poleca

księg. „Gaz. Olsztyńskiej“

przy Rynku Rybnym.

Maszyny do szycia

dla familji i rzemieślników

przy dogodnych warunkach spłaty, również **igły i oleje** poleca

Gemba, **Olsztyn, ul. Cegielnia 32.**

Telefon 531.

KSIĘGARNIA „GAZETY OLSZTYŃSKIEJ“

Rybny Rynek

zaopatrzona jest w wielki wybór dewocjonalji jak to: książki do nabożeństwa polskie i niemieckie, śpiewniki kościelne, krzyże metalowe i drewniane w różnych wielkościach, lichtarze, kropielniczki, figury, świece, różańce, szkaplerze, obrazki, figury pod szkłem i t. d. i t. d.

Prosimy zwiedzić skład nasz bez przymusu kupna.